

Szűz Mária istenanyaságának ünnepe

(január 1.)

Gal 4,4-7

Asszonytól született

⁴De, amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született, és ő alávetette magát a törvénynek, ⁵hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, hogy a fogadott fiúságot elnyerjük. ⁶Mivel az Isten fiai vagytok, a Fia Lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki kiáltja: Abba, Atya! ⁷Tehát nem vagy többé szolgál, hanem fiú, s ha fiú, akkor Isten kegyelméből örökös is.

Mária és Jézus kapcsolatának érdekes epizódjait olvashatjuk az evangéliumokban. A Megváltó születéséről szóló szakaszok idilli kapcsolatot tételeznek fel Mária és Fia között. A gyermek Jézus templomi jelentének leírása azonban ezt az idillt megtörni látszik. Nyilvános működése során Jézus időnként lekezelően nyilatkozik anyjáról, de a szenvedéstörténetben ismét gondoskodó gyermekként hagyja őt János apostolra. Az őskeresztény egyházban Jézus anyja kiemelt tiszteletnek örvendett, nemcsak a Jézushoz fűződő testi kapcsolat miatt, hanem mert az első keresztény közösségben felismerték, hogy töretlenül hisz Fia missziójában. Ebben a levélben a szerző kísérletet tesz Mária üdvrendi helyének meghatározására. Pál számára Jézus anyja, Mária Jézus emberségének a bizonyítéka. De feltűnő talán, hogy a nevét sem említi meg ez a szakasz, csak „az asszony”-ról beszél (4. v.). Pál nem szól Jézus családjáról, egyedüli kapcsolatát anyjával úgy említi, mintha ehhez a kapcsolathoz más embernek semmi köze nem lenne. Számos szövegmagyarázó, például Th. Zahn, ebben a szövegben a szeplőtelen fogantatás tanának legkorábbi megfogalmazását látta. Ez esetben azonban inkább csak arám köznyelvi fordulatról van szó, mint Keresztelő János esetében (Mt 11,11). Ez a köznyelvi fordulat megtalálható a rabbik szótárában is, de ott is, itt is inkább csak annak a hangsúlyozására szolgál, hogy a kiválasztott menyeyi személynek van emberi, földi vonatkozása is. Bultmann úgy véli, hogy ez a szöveg Mária szerepének pneumatikus értékelésére vonatkozik. Jóllehet Mária személye háttérbe szorul, de előtérbe kerül anyasága, amely révén Krisztus élete kapcsolódik a mi emberi életünkhöz. Sőt úgy tűnik nekem, hogy ez esetben Mária mint a keresztény nő típusa jelenik meg a szövegben.

A levél szerzője elsősorban az üdvtörténet fázisainak leírására koncentrált. Azt a folyamatot összegzi sajátos módszerrel, amelyet Isten vezérel, hogy az embert megszabadítja a bűntől. Az asszonytól született Jézus a mi testvérünk, és ez alapján nevezhetjük magunkat Isten fiainak, de éppen ez az elnevezés emel ki bennünket a bűnös szolgálai státusból, és tesz Isten családjának a tagjaivá. Így bevonva életünket Isten életébe részesülünk a Szentlélek segítségével is, amely átformálja lelkünket. Pál tehát igen tömör formában, gyakorlatilag két mondatban, egyrészt egy üdvtörténeti folyamatot ír le, másrészt ennek hatásaként a mi megszentelődésünk állomásait rögzíti. Mindkét folyamatban a fordulópont Mária anyasága.

Az ókeresztény egyházban részint Jézus emberségéről folytatott vita eredményeként nevezték Máriát Istenszülőnek. Ez a cím az Ortodox Egyházban alapvetően meghatározta a Máriáról való beszédmódot, és ennek következtében Mária istenanyasága az embert Isten világához kapcsoló pont lett. A nyugati keresztény egyházban talán a mondat másik részét jobban hangsúlyozták azt, hogy mi is Isten fiai vagyunk (6. v.). Vagyis minden hívő fiú vagy leány Mária gyermeke is a hitben. Ez a gondolati kapcsolat teremtette meg a „Mária mindannyiunk édesanyjának” érzelmi ragaszkodásra épülő katolikus érzésvilágát. Minden hívő a Szent Család része szeretne lenni, hogy közelebb kerüljön Istenhez és Máriához. De a kissé érthetetlen isteni világ között az érzelmi és hitbeli összekötő kapcsolat Mária marad. Közvetítő szerepe vitathatatlan, hiszen minden ember egyik legfontosabb érzelmének, az anyával kapcsolatos érzelmeknek a hívő megélésére indít bennünket. Az anyákat pedig Mária anyasága mindig arra figyelmezteti, hogy érzelmi, nevelési feladatuk nem fejeződik be a sikeres szüléssel, hanem gyermeknek a hitben valló megszületéséig tart. Mária a szent édesanya egyben a keresztény anyák példaképe is marad mindörökké.